

TĒ 35 CHIUⁿ LŪN SĪN-CHŌNG PĪⁿ

Tī chit chiuⁿ ê lâi-bīn sī beh iok-liók kóng-khí sīn-chōng pīⁿ kah iàu-kín-ê chiū-sī:

Kip-sèng sīn-chōng-iām (急性腎臟炎, *Acute nephritis*).

Bān-sèng sīn-chōng-iām (慢性腎臟炎, *Chronic nephritis*).

Thng-jjō pīⁿ (糖尿病, *Diabetes mellitus*).

Jiō-tók cheng (尿毒症, *Uraemia*).

Sīn-kiat-chiòh (腎結石, *Renal calculus*).

Kip-sèng sīn-chōng-iām: Tēng-gī: Kip-sèng sīn-chōng-iām chiū-sī sīn-chōng kín-kip ê hoat-iām; sīn-chōng só pái-chhut ê jiō kah-chiò; tī jiō-lāi kah-siōng ū nng-pèh-chit.

Gôan-in:

1. Siàu-liân lāng kah-chōe.
2. Kám-mō, léng-tiòh, ak-tâm, hé-siong.
3. Thōan-jiám pīⁿ, seng-hōng-jiát, sít-hū-tek-lí-a, sió-tng-jiát, môa-chín, kiát-hút cheng.
4. Iòh, *cantharides*, *turpentine*, *acid carbolica*.
5. Sin-īn.

Cheng-chōng : Tī só kóng ê thōan-jiám pīⁿ ê keng-kè, khí jiát, hoat tiō, jiát 101 tō chí 103 tō F. (38.3°C-39.4°C.), io thiàⁿ; bīn kúi-chúi (chúi-cheng), aū-lāi kha kap seng-khu kúi-chúi; áu-thò, thâu-khak thiàⁿ, m-chai-lāng. Nā ū chit khoán ê cheng-chōng chiū thang chai ū hoat kip-sèng sīn-chōng-iām. I ê jiō sī chiò, pí-tāng kah kôaiⁿ (1,025), sek o-âng, lô, ū nng-pèh-chit. Nā ēng hián-bī-kiàⁿ lâi khòⁿ i ê tīm-tián-bút, ū sīn-chōng ê mng-sòe-jiō-kng ê sòe-pau tī-teh. Nā gín-á tui chit hō seng-hōng-jiát lâi khí kip-sèng sīn-chōng-iām, sī gūi-hiám. Sui-jián òe hó, iā sī ū chhun bān-seng sīn-chōng-iām.

Tī-liáu: Tiòh tó tī bīn-chhng, m-thang tōa tín-tāng, m-thang kôaⁿ-tiòh. Saⁿ-á-khò tiòh chhng hō sio. Tiòh chhng béh.

Sít-bút: Tiòh ēng liú-tōng ê sít-bút, chhin-chhiūⁿ gū-leng kap kún-chúi, béh-gê-chúi. Chiah-ê òe hō jiō kah-chōe, iā òe sóe chheng-khí sīn-chōng-lāi, iā bōe chhi-kek sīn-chōng. Hōan-nā òe chhi-kek sīn-chōng ê mih, chiū-sī lóah, bah, chhài, thng hit hō lūi, chiū m-thang chiáh.

Só ēng ê iòh, chiū-sī lī-jiō-che (利尿劑) chhin-chhiūⁿ *difitalis*, *magnesii sulphas*, *potassii citras*. Tiòh hō i tã-piān òe thong. Iā ēng *pilocarpine* ê chù-siá-hoat.

Tiòh ēng hoat-kôaⁿ-liáu-hoat, hō bô lô-ēng ê mih, tui phê-hu pái-chhut-lâi. Tiòh ēng un-sip-pò pau-hoat, á-sī ēng jiát-khí-ék hō pīⁿ-lāng lâu kôaⁿ.

Nā chúi-cheng siōng-tiōng, ēng téng-bīn ê tī-liáu-hoat bô kong-hāu, ū-sí i-seng ēng siáu-tók phe-hu chhng-chhi-kng (*Southey's tube*) tī phê-ē, lâi pàng chúi hō chhut.

Bān-seng sīn-chōng-iām ê gôan-in sī chiàu ē-bīn: Kip-sèng sīn-chōng-iām. Chiáh chiú kè-thâu, mùi-tók, thōan-jiám pīⁿ ê keng-kè. Lāng tī 40 gōa hē, tōa chiáh, tōa lim chiú, kè-ló.

Cheng-chōng : Chit hō ê cheng-chōng sī chiām-chiām lâi khí, òe thâu-khak thiàⁿ, bô siūⁿ chiah, chiáh bōe siáu-hò, áu-thò, sim khok-tiong, tōng-méh piàn-tōa. Chit hō pīⁿ òe hō lāng ê náu chhut-huih. Jiō-lāi ū nng-pèh-chit, jiō tã-seng kiám-chiò, aū-lāi kah-chōe. Bák-chiū bū; nā chhut lát, ài ho-khip-khùn-lân. Chúi-cheng ū-sí ū, ū-sí bô.

Tī-liáu: Kap kip-sèng sīn-chōng-iām saⁿ-tāng.

Thng-jjō pīⁿ: Tēng-gī: Thng-jjō pīⁿ sī kah khiàm chu-ióng; huih-lāi ū thng siuⁿ chōe, jiō-lāi ū thng, jiō iā kah-chōe.

Gôan-in: Úi-thōan ê pīⁿ, ta-po-lāng, tōa-lāng. Tōa-náu á-sī ián-chhé tiòh-siong. **Chúi-chōng** ū pīⁿ.

Thng-jjō pīⁿ ê cheng-chōng sī chiām-chiām khí-ê. Tú-á khí ê sí, lāng tã-seng chin ài lim kah-chōe chúi, chiáp siáu-piān, ū-sí tī 24 tiám-cheng ê tiōng-kan siáu-piān 3,000cc. chí 22,000cc.; sek-tī ng, pí-tāng 1,025-1,045. Jiō-lāi ū thng. Sīn-thé siáu-sán, koh lóan-jiók; chit-jit chit-jit, ná chhui-ta. Chih tng āng, chhin-chhiūⁿ chhiⁿ bah ê sek. Chhui-nih ka-kī chai ū tīⁿ ê khi-bī. Chhui-ta, phê-hu ta. Chit hō pīⁿ ê kiát-kiók kah-siōng ū hun-sūi, m-chai-lāng thoa kàu sí. Tú-tiòh chit hō cheng-ê kah khòai jiám-tiòh hì-pīⁿ, kap siⁿ **eng-á**, phang-siū-ēng hit hō. Chit hō pīⁿ nā-sī siàu-liân lāng òe kah kín keng-kè, lâu-lāng chiū kah bān keng-kè.

Tī-liáu: M-thang chòe kang kè-thâu, m-thang hōan-ló; tiòh sió-khóa ūn-tōng.

Sít-bút: Tiòh ūn-ūn-á kiám-chiò hām-chúi-thòⁿ-sò (含水炭素, *carbohydrates*); m-thang chiáh thng, png, han-chú kap it-khai thng ê lūi. Só thang chiáh ê mih pái-liát tī ē-tóe: Kah pòh ê thng, ko-phi-tê, tē, hí, ô, koe-bah,

gû-bah (tām-pòh); (koaⁿ ê lūi m̄-thang chiáh), ian-bah, *quaker oats*, koe-n̄ng, ah-n̄ng, kam-á-bit, chhài-koe, pe-lêng-chhài. Chóng-sī jiō-lāi ê thng nā khah siong-tiōng, tiòh khah khiūⁿ-chhùi.

Só chiáh ê iòh chiū-sī a-piàn ê lūi, m̄-kú bô iòh thang táⁿ-tiáp, sī òe khah khòaⁿ-òah nā-tiāⁿ, bōe tng-kun.

Jiō-tók cheng: Tēng-gī: Chit ê pīⁿ chiū-sī sím-mih tók jip tī huìh-nih. Só jiám-tiòh ê pīⁿ-lâng ù sīn-chōng-iām. Hit ê tók sī tú-tú sím-mih khoán, iáu-bē tiāⁿ-tiòh chai.

Cheng-chōng : Lūn chit ê pīⁿ ê hoat-choh sī chiām-chiām khí, á-sī hut-jiân khí. Thâu-khak thiàⁿ, áu-thò, hā-lī, ho-khip-khùn-lân, ù-sī hoat-kōng á-sī m̄-chai-lâng. Siáu-piān sī chhin-chhiūⁿ ù sīn-chōng-iām ê pīⁿ-ê.

Tī-liáu: Kap i-tī sīn-chōng-iām saⁿ-tāng. Tiòh chai chit-ê sī gūi-hiám ê cheng-thâu.

Sīn-chiòh: Tēng-gī: Chit ê pīⁿ chiū-sī tī sīn-chōng, á-sī tī sīn-m̄ng (腎門), jiō-lāi ê iām-lūi ù kiát tēng pīⁿ-chiáⁿ kui liáp chiòh.

Gôan-in: Bô lūn siáu-liân á-sī lāu, lóng ù. Úi-thoan ê pīⁿ. Chú-lāi nā khah chōe iām-lūi khah òe tì-kàu sīn-chiòh.

Cheng-chōng : Io thiàⁿ, jiō-nih kâⁿ huìh, á-sī lāng. Chit ê chiòh nā keng-kè su-jiō-kúg (輸尿管), sī chin thiàⁿ; hit ê thiàⁿ sī tī tōa-thú ê lāi pēng, kiò-chòe sīn-chiòh sán-thiàⁿ (腎石疝痛). Pīⁿ-lâng òe lāu kōaⁿ, bīn òe tng pēh, áu-thò, ù-sī kōaⁿ-jiát kàu òe tiò. Thiàⁿ liáu-āu siáu-piān khah chōe.

Tī-liáu: Tiòh lim chúi khah chōe. Chit liáp chiòh i-seng tiòh chhiat-tú khí-lái. Beh chí thiàⁿ ê hoat-tō, tiòh ēng un-sip-pò, iá tiòh hō an-chēng hioh-khùn. Sóa sio-chú-ék. Û-sī i-seng tiòh chhòng *chloroform* hō i pīⁿ, á-sī ēng *morphia* ê chù-siā-hoat.

Pōng-kong ê pīⁿ ù kúi-nā khoán, chia beh kóng-khí n̄ng hāng nā-tiāⁿ, chiū-sī pōng-kong-iām, iá kiò pōng-kong-ka-tap-jī (膀胱加答兒), kap pōng-kong-lāi-kiat-chiòh.

Pōng-kong-iām, ù hun chòe kip-seng kap bān-seng-iām.

Gôan-in: Kōaⁿ-tiòh; tók ê iòh; chhiú-sút ê sī hō bí-seng-bút jip-khì; tō-jiō-sút ê sī ke-si bô chheng-khì ; lim-pīⁿ (癩病, *gonorrhoea*, chiū-sī siáp-cheng); ù-sī in-ūi hū-jīn-lāng kong-bùn ê kiaⁿ-lāng bak-tiòh jiō-tō. Chiah-ê lóng òe pīⁿ-chiáⁿ kip-seng pōng-kong-iām. Bān-seng ê gôan-in, chiū-sī pōng-kong-lāi-kiat-chiòh; siⁿ cheng-iông; jiō-tō-hiáp-chek (尿道狹窄); sīn-keng pīⁿ; kiát-hút cheng.

Cheng-chōng : Thiàⁿ, ài chiáp-chiáp siáu-piān, ù-sī hoat jiát. Jiō ù-sī kâⁿ huìh, lò-lò, pháiⁿ-bī, ù lāng tī-teh.

Tī-liáu: An-chēng-liáu-hoat; ù-sī tiòh tó tī bīn-chhng; chiáh gū-leng. Tiòh tú-khì gôan-in (chiòh, hiáp-chek); sóe sio-chú-ék. Un-pá-pò. Ták jít ēng sio ê *lotio acidi borici* sóe pōng-kong. Só chiáh ê iòh sī *urotropin*, *salol*, *potassii citras*, *cubebis*, *copaiba*. Û-sī tiòh chhiú-sút.

Pōng-kong-kiat-chiòh ê gôan-in, sī chhin-chhiūⁿ sīn-chōng-kiat-chiòh.

Cheng-chōng : Thiàⁿ, ài chiáp-chiáp siáu-piān, jiō-nih ù kâⁿ huìh.

Tī-liáu: Tiòh chhiú-sút, chiong hit liáp chiòh thèh-khí-lái (tē 414 bīn).

Û-sī pīⁿ-lāng siáu-súi bô lī-piān, hā bōe tit chhut-lái, khàn-hō tiòh thè i siat-hoat. Siáu-piān ê sī hō i seng-khu phak-teh (pīⁿ-lāng nā bōe thang khí-lái, m̄-thang hō i phak-teh), á-sī ēng mí ê tē-á hang hō i sio, á-sī un-sip-pò, hē tī pīⁿ-lāng pōng-kong ê só-chāi, á-sī ēng sio-chú-ék hē-tī siū-jiō-khì-lái, iá thang pang-chān i siáu-piān; chóng-sī ēng chit ê lō-bé ki ê hoat-tō bô sím-mih thò-tòng, in-ūi bat thng-tiòh pīⁿ-lāng, kè kúi-nā lé-pài-kú bōe hó.